

Prologus

Eiusdem reuerendissimi patris / domini Hugonis Cardinalis: Prologi sancti Hieronymi in Hieremiam ppheta: Expositio.

Hieremias ppheta zc. **P**remittit autem hieronymus hunc librum prologum dirigens sermonem ad paulam et eustochium: quare ppheta hunc librum transtulit de hebreo in latinum. Et diuidit in sex partes. In prima comparat hieremiam alijs pphitis ostendens eum quibusdam in sermonis eloquentia inferiorē sed sensibus parē. In secunda ostendit unde rusticitas eloquentie ei acciderit. scilicet a loco natiuitatis sue: ibi: **Porro simplicitas.** In tertia ostendit triplicem peminentiam remissam respectu aliorum pphaz. scilicet in genere / in uirginitate / in ueterina sanctificatione: ibi: **Sacerdos ex sacerdotibus.** In quarta ostendit quod etate et quo tempore incepit pphare: ibi: **Hic uaticinari.** In quinta dicit quod uisus huius libri qui apud grecos et latinos erat confusus ad rectum ordinem reduxit: ibi: **Preterea ordinem uisionum.** In sexta suis emulis respondet: qui eum in singulis opibus suis corrodēbant: ibi: **Pro his omnibus.** Dicit ergo: **Hieremias ppha: cui. i. cui operi: b. hic plog: c. quibusdam alijs qsi nō oib.** Amos enim uillie fuit et uellicās sycomoros. **Rusticior: qz i uerboz ornatu min⁹ elegās uidef.** **Sed sensibus par ē. i. sententijs par qstū ad ueritatē et auctoritatē: z q ad imutabilitatē: z q ad secundos intellectus. i. mysticos: nō quo ad primos: cū quidā sint alijs difficiliores. Probat autē q sensibus sit par: qz. i. sententijs ppheticis huius / **Eodē spū / inspirate edite sūt quo z alioz. Cū qz eodē spū inspirate uel reuelate / **Prophetauerit / quo alijs. b. Porro simplicitas eloquijs / q. i. minus elegās uidef quibusdam alijs in uerboz ornatu uel dictamine. **A loco zc. i. a p̄suetudine loquēdi / z mō q erat in loco illo ubi natus ē: Sicut illi q nati sūt i aliquib⁹ partib⁹ acutiores sunt in illa loquela / qz illi qui alibi nati sunt: ut gallici / metēnsibus: z illis qui nati sunt circa rōdānū uel leoditū. **Anathotes. i. de anathot natus. **Qui. i. que anathot z qui loc⁹ ut fiat relatio ad intellectū: in **Ciculus. i. parua uilla / **Qui est vlt⁹ hodie: manēs / n. **Ab hierosolymis. i. a hierlm / **Tribus milib⁹. i. p̄ spaciū triū miliarioz. Ipse hieremias dicit / **Sacerdos: z i b̄ matoz alijs. Et hęc est p̄ma eius dignitas. **Ex sacerdotibus. i. de genere sacerdotū nat⁹. **Et in matris utero sanctificat⁹. i. ab originali peccato mūdāt⁹. Et hęc secūda eius dignitas fuit. **Euāgelicū. i. seipsum: s. **Uirginitate sua. i. p̄ s̄nā uirginitatē. In hoc em q h̄go fuit / s̄ lege euāgelicā uita duxit: cū tū lex uirginitatē improbare magis uidef. **Uirū christi ecclēie dedicās. i. significās plati ecclēie uirū. i. qui est ei⁹ uir. i. ostēdens q debet esse cōtinēs / sicut ipse fuit uirgo: qz exēplo suo ostēdens quales debent esse plati ecclēie. **Eis em dicit Luc. xij. c. **Sint lumbi uři p̄cincti zc. **Hic uaticinari. i. pphare: y. **Puer: ecce q etate incepit pphare: qz in puericia. **Et captiuitate uerbis. i. hierlm: a. **Atqz iudice terre duap̄ tribub⁹.**

Hieronymi

Ad solū spū. i. nō solū spūali reuelatōe sūt et alijs pphē: qz z oculis carnis. i. corporis / intuit⁹ ē. Quare autē dicitur tū iudice / z nō tōt⁹ isrl / subdit: **Ad decē tribus isrl assyrijs in medos transtulerāt. i. in captiuitatē i terrā medoz: de quaz captiuitate iste nō pphetauit. De hoc. iij.**

Regl. xvij. d. c. **Ad decē tribus isrl assyrijs in medos transtulerāt: nam terras earū / colonie gentiū possidebāt. **Unde in iūda tū z in beniamin pphauit: z ciuitatis sue rūnas qdruplici planxit alphabeto: quod nōs mēsurę metri uersibusqz reddidim⁹. **Preterea ordinem uisionū / qui apud grecos et latinos oino cōfusus est: ad pristinā fidē correxim⁹. **Librū autē baruch notarij ei⁹ / q apud hebreos nec legit nec habet / n̄ misim⁹. **Pro his oib⁹ maledicta ab emulis p̄stolantes: quib⁹ mē necesse est p singula opuscula respondere. **Et h̄ p̄tior: qz uos cogitis. **Ceterū ad cōpendiū mali rect⁹ fue**************

sib⁹ distinctę sunt: ita q singulis tribus uersibus una littera alphabeta sūt ordinē p̄mittitur: z s̄m ordinē litteraz alphabeta sūt ibi tot uersus / ut alphabeta singule litterę quattuor uersus reperunt. Sūt autē ille lamētatiōes sc̄ptę apud hebreos metricę: apud nos autē p̄saice: z quot erāt uersus metrici i hebreo: tot sūt p̄saici. i. paruę clausule i latino. **Ad not. i. uersus distinctos p alphabeta / ut dicitur est: quater repetitū in translatione nostra: m. **Mensurę metri uersibusqz reddidim⁹. i. transtulim⁹ q uersus habentes quasi mensurā metroz. **Uel / **Mensurę zc. q. d. tot erant uersus in hebreo in lamētatiōibus ut quater iteratē alphabeta: qd nos in translatione nostra reddidim⁹ numero uersus: ut quot erant uersus metrici in hebreo: tot sint in latino p̄saici. **Lamentationes em in hebreo scriptę sunt metricę. **Preterea ordinē uisionū / hui⁹ libri: o. **Qui apud grecos et latinos oino cōfusus est: qz nō erant ordinate uisiones ante translationē hieronymi / s̄m qd factę erant: sed oino cōfusus: p. **Ad pristinā fidē correxim⁹. i. ad fidē hebraicę ueritatē / que antiquior est alijs. **Prus est em in hebreo scriptus liber iste: qz hebraica ueritas ē origo omnium translationū. **Librū autē baruch notarij eius. **Doc dicit: qz tempore suo simul legebant baruch z hieremias qsi i uer vi. **Qui apud hebreos nec legit nec habet: uñ legebat ille in hieremia: s. **Pretermisim⁹: qz nō est de illo s̄m ueritatē. **Pro his omnib⁹ / que facio ad preces uestras. i. pro translatione libri z ordinatiōe uisionum. **Maledicta ab emulis. i. ab inuidis z detractorib⁹: z **P̄stolantes / non desiderantes reddi: sed certi q reddentur: sicut latro iudicatus expectat suspendium ab hora in hora. **Quib⁹ inuidis: s. **Ipse necesse est p singula opuscula. i. translationes / respondere: saltē ppter eorum correctionē: ut sic saltē corrigant. **Et hoc p̄tior. i. maledicta z detractiōes: b. **Quia uos cogitis / me transtulisse o paula. **Hęc erat quedā uenerabilis matrona romana: **Eustochiū / q erat h̄go filia sp̄si: ad quaz p̄titiōē hūc libru z multos alios transtulit hieronym⁹. **Ceterū / ubi uos cogitis: o. **Ad cōpendiū mali. i. ad uitandū malū eoz ut non haberēt unde possent detrabere: e. **Rect⁹ fuerat / ad uitandū malū

Zibi Hieremias
 Hieremias ppheta zc. Premittit autem hieronymus hunc librum prologum dirigens sermonem ad paulam et eustochium: quare ppheta hunc librum transtulit de hebreo in latinum. Et diuidit in sex partes. In prima comparat hieremiam alijs pphitis ostendens eum quibusdam in sermonis eloquentia inferiorē sed sensibus parē. In secunda ostendit unde rusticitas eloquentie ei acciderit. scilicet a loco natiuitatis sue: ibi: Porro simplicitas. In tertia ostendit triplicem peminentiam remissam respectu aliorum pphaz. scilicet in genere / in uirginitate / in ueterina sanctificatione: ibi: Sacerdos ex sacerdotibus. In quarta ostendit quod etate et quo tempore incepit pphare: ibi: Hic uaticinari. In quinta dicit quod uisus huius libri qui apud grecos et latinos erat confusus ad rectum ordinem reduxit: ibi: Preterea ordinem uisionum. In sexta suis emulis respondet: qui eum in singulis opibus suis corrodēbant: ibi: Pro his omnibus. Dicit ergo: Hieremias ppha: cui. i. cui operi: b. hic plog: c. quibusdam alijs qsi nō oib. Amos enim uillie fuit et uellicās sycomoros. Rusticior: qz i uerboz ornatu min⁹ elegās uidef. Sed sensibus par ē. i. sententijs par qstū ad ueritatē et auctoritatē: z q ad imutabilitatē: z q ad secundos intellectus. i. mysticos: nō quo ad primos: cū quidā sint alijs difficiliores. Probat autē q sensibus sit par: qz. i. sententijs ppheticis huius / Eodē spū / inspirate edite sūt quo z alioz. Cū qz eodē spū inspirate uel reuelate / Prophetauerit / quo alijs. b. Porro simplicitas eloquijs / q. i. minus elegās uidef quibusdam alijs in uerboz ornatu uel dictamine. A loco zc. i. a p̄suetudine loquēdi / z mō q erat in loco illo ubi natus ē: Sicut illi q nati sūt i aliquib⁹ partib⁹ acutiores sunt in illa loquela / qz illi qui alibi nati sunt: ut gallici / metēnsibus: z illis qui nati sunt circa rōdānū uel leoditū. Anathotes. i. de anathot natus. Qui. i. que anathot z qui loc⁹ ut fiat relatio ad intellectū: in Ciculus. i. parua uilla / Qui est vlt⁹ hodie: manēs / n. Ab hierosolymis. i. a hierlm / Tribus milib⁹. i. p̄ spaciū triū miliarioz. Ipse hieremias dicit / Sacerdos: z i b̄ matoz alijs. Et hęc est p̄ma eius dignitas. Ex sacerdotibus. i. de genere sacerdotū nat⁹. Et in matris utero sanctificat⁹. i. ab originali peccato mūdāt⁹. Et hęc secūda eius dignitas fuit. Euāgelicū. i. seipsum: s. Uirginitate sua. i. p̄ s̄nā uirginitatē. In hoc em q h̄go fuit / s̄ lege euāgelicā uita duxit: cū tū lex uirginitatē improbare magis uidef. Uirū christi ecclēie dedicās. i. significās plati ecclēie uirū. i. qui est ei⁹ uir. i. ostēdens q debet esse cōtinēs / sicut ipse fuit uirgo: qz exēplo suo ostēdens quales debent esse plati ecclēie. Eis em dicit Luc. xij. c. Sint lumbi uři p̄cincti zc. Hic uaticinari. i. pphare: y. Puer: ecce q etate incepit pphare: qz in puericia. Et captiuitate uerbis. i. hierlm: a. Atqz iudice terre duap̄ tribub⁹.

vitandū malū nō ad cōsequēdum bonū. Velius est em̄ in se bonū cōsequi q̄ vitare malū in alio. a. **Ad** dū. i. finem: b. **Furo** eoz silētio meo ponere. i. refrenare furorem eoz q̄ me silētio meo. **De** quotidie noui aliquid scriptitantē. i. frequēter scribentē: vñ maiorē accipiebant materiā detrahendi.

Inuidoz insania puocare. q. d. meli⁹ erat me silētio refrenare eos q̄ semp noui aliquid scribēdo puocare insantiā eoz. **D**icos hodie h3 so/ cios hieronym⁹. Cū mlti vnde deberēt red dere grās deo/ detra/ hūt. Unde Seneca. **D**alis displicere lau/ dari ē. Nō pōt nullā auctoritatē hie sentē/ tia nisi q̄ damnat⁹ est de re mala loq̄. Alij q̄ p̄rarū. s. adulatores q̄ semp rident ad pla/ citū ei⁹ q̄ loquit⁹: De quibus Sap. xvij. d. **R**elōnās de altissimis montib⁹ echo. **T**ales em̄ nō inītant vocē s̄ finit⁹ sicut echo. s. cō/ mēdando qd̄ illi dicūt vel addēdo de suo.

Item p̄fatio in Hieremiā pphetam. **H**ec interpretatio hiero/ nymi est. Si qd̄ in ea nouerit fm̄ hebreos codices exploretur. **A**lia est septuaginta interpretū ecclījs v̄sitata. **Q**ue q̄uis nōnulla alif habeat q̄ in hebreis co/ dicibus inuenit: tñ vtraq̄. i. fm̄ septuaginta et fm̄ hebreā: aplica auctoritate firmata ē: nō errore neq̄ rep̄hensiōe su periori/ s̄ certo cōsilio septu/ aginta nōnulli aliter dixisse v̄l cōtexuisse itelligunt. **Q**d ideo p̄monem⁹ ne q̄sq̄ alte/ ram ex altera velit emēdare: **Q** singulorū in suo genere veritas obseruāda est.

Explicit expositio plogi sancti Hiero/ nymi.

Reuerēdissimi i chasto patri et dñi dñi hugonis etc. **Cardinalis**: **D**o/ stilla super **H**iere/ miā ppheta/ **In/** capit.

Expositio La. I.

Erba hieremie fi. etc. **I**ste

liber principaliter di/ uiditur in tres partes. **Q**uar p̄ma est q̄si p̄/ gmiū. **S**ecūda p̄tinet narrationē. **I**n tertia ponit epilogatio. **D**ividit aut̄ p̄ma pars in tres partes. **I**n p̄ma nomen exprimit: ibi: **Erba** hieremie sup̄le h̄ s̄. **I**n secūda gen⁹ et locū: ibi: **S**i/ lii belchie. i. q̄ fuit si/ lius belchie: **De** sacerdotib⁹ q̄ fue/ runt in anathot. i. hieremias q̄ nat⁹ ē de genere sacerdotū q̄ fuerūt i anathot. i. q̄ viculus est: **I**n terra beniamin. i. in tertio miliario ab vrbe. **T**ertio ostendit in q̄ tpe: et sub quibus regib⁹ pphauit. **U**ñ: **Q**uod. i. qd̄ s̄bū. **U**ñ Septuaginta habet verbū: vbi nos habem⁹ v̄ba:

Explicit expositio plogi sancti Hiero/ nymi.

Explicit prologus.

Item p̄fatio in Hieremiā pphetam.

Hec interpretatio hiero/ nymi est. Si qd̄ in ea nouerit fm̄ hebreos codices exploretur. **A**lia est septuaginta interpretū ecclījs v̄sitata. **Q**ue q̄uis nōnulla alif habeat q̄ in hebreis co/ dicibus inuenit: tñ vtraq̄. i. fm̄ septuaginta et fm̄ hebreā: aplica auctoritate firmata ē: nō errore neq̄ rep̄hensiōe su periori/ s̄ certo cōsilio septu/ aginta nōnulli aliter dixisse v̄l cōtexuisse itelligunt. **Q**d ideo p̄monem⁹ ne q̄sq̄ alte/ ram ex altera velit emēdare: **Q** singulorū in suo genere veritas obseruāda est.

Item p̄fatio in Hieremiā pphetam.

Ius tertio decimo āno pphare orsus ē hieremias: sub q̄ et olda mulier pphauit: ipse est q̄ alio noie appellat heliachī: et regnavit sup̄ tribū iuda et hierlm̄ ānis vñdecim. **C**ui successit in regnū fili⁹ ioachim cognomēto iechonias/ q̄ tertio mense regni eius die decima capt⁹ a ducibus nabuchodonosor/ duct⁹ ē in babilonē: et i loco ei⁹ cōstitut⁹ ē sedechias fili⁹ iosie patru⁹ eius: cui⁹ anno vñdecimo hierlm̄ capta atq̄ subuersa ē. **N**emo igit̄ putet eundē i danielis p̄ncipio ioachim/ q̄ i ezechielis exordio ioachim scribit⁹. **I**ste extre/ mā syllabā chim habet: ille

Explicit prologus.

et tunc planior est littera ppter singularē relationē. **S**ic lege: **Q**d. s. v̄bū hieremie: qd̄ dico: **K** **U**erbū dñi factū ē ad eū. i. hieremiā: vt p̄ eodē supponat verbū dñi et verbū hieremie: qz verbū hieremie/ verbū dñi est. **U**ñ vbi habem⁹ v̄ba hieremie: septuaginta dicūt/ verbū dñi. **U**el: **Q**d factum est. i. qz factū ē: et tūc planū est. **U**erbū di/ co factū ad eū: **I**n diebus iosie filij amon regis iuda. s. amō reg⁹ iuda: v̄l io/ sie reg⁹ iuda. i. dua rum tribū. s. iuda et beniamin: sub q̄ iosia ppherauit hieremias decē et nouē ānis. **E**t qz de dieb⁹ iosie dubiū ē. s. quoto die regnavit ille: vel regnū illi⁹ ince perit pphare: ideo specificat: **I**n ter/ tiodecimo āno regni ei⁹. i. iosie. **U**ñ qd̄ factū ē verbū in dieb⁹ ioachim. i. in dieb⁹ regni ioachim. **I**oachim dico/ **S**i/ lii iosie reg⁹ iuda. i. filij iosie q̄ fuit rex iu/ da: vel q̄ ioachim fuit rex iuda. **I**lle ioachi fuit fili⁹ iosie: qui alio nomine dicitur est heliachim. **S**ub ioachac filio ei⁹ p̄mo nihil p̄ ppherauit: sed sub isto pphauit vñdecim an/ nis. **P**rophetauit au/ tē ab inītio regni ei⁹ **U**ñ ad p̄sumationem vñdecimi anni sedechie/ qui fuit vltimus rex iuda: vñdecim annis s̄b illo ppherauit. **S**edechie dico/ **S**i/ lii iosie regis iuda: **U**erbū dico factū: **U**ñ ad trāsmigratiōez hierlm̄. i. eoz qui de hierlm̄ erāt in babylo nē trāsmigrati et capti uati. **Q**ue trāsmigra/ tio facta ē: **I**n mē/ se quito. i. q̄ a baby/ lonijs destructa et ca/ pta ē ciuitas illa. **I**n q̄ **A**l. **T**amos dei clemētia et pphē audacia apparet: q̄ cap/ tuitate ita iminēte: imo tā existēte/ ad p̄/ tentiā puocabat eos: in q̄ apparet quātū cō/ patiebāt eis. **S**ed v̄l/ det qz nō in quito: sed i q̄rto mēse facta fuerit

chin. **E**t ob hāc causā i eūā/ gelio fm̄ mattheū vna videt deesse generatio: qz secūda thesseredecas i ioachim desi nit filiū iosie: et tertia incipit a ioachim filio ioachim. **Q**d ignorās porphir⁹/ calūniā instruit ecclē/ suā ostēdens impitiā: dū euangelistā mat theū arguere nitit falsitatis. **Q**dq̄ traditū scribit ioachi mōstrat nō aduersarioz for/ titudinis fuisse victoriā: sed domini volūtatis.

Explicit prologus: **I**ncipit argumentū.

Hieremias anathoti/ tes/ q̄ ē vicul⁹ trib⁹ a hierosolymus distās mi libus apud thānas i egypto a p̄plo lapidib⁹ obrut⁹ occu buit. **F**acet v̄o in eo loco se/ pul⁹/ q̄ dudū pharao rex ha bitauerat. **E**t qm̄ postulati/ one sua defugatis ab eodem loco serpētib⁹ egyptios a ta/ ctu aspidū facit esse securos: magna eū ibi religione egyptij venerant.

Explicit argumentū.

Incipit liber Hieremie p/ phete. **Capitulū** i.

Erba hieremie filij belchie de sacerdotibus q̄ fuerunt in anathot

Quod factū est verbū dñi ad eū i die/ bus iosie filij amon reg⁹ iu/ da in tertio decimo anno regni ei⁹. **E**t factū est i diebus ioachim filij iosie regis iuda vsq̄ ad p̄sumationē vñdecimi anni sedechie filij iosie regis iuda: vsq̄ ad trāsmigra/ tionē hierlm̄ in mēse quito.

hec trāsmigratio: qz. j. xxxix. a. dñi: **U**ndecimo anno sedechie mēse q̄rto quita die mēsis apta ē ciuitas: et igressi sūt p̄ncipes regis babilonis. **P**̄terea Zach. vij. d. **F**eiuntū quarti et ie iuntū quiti etc. **I**bi Glo. **F**eiuntū quarti arbitrant iudēt esse **E** 2 **d**ē septimā et decimā

Uñ qd̄ factū ē: et tūc planū est. **U**erbū di/ co factū ad eū: **I**n diebus iosie filij amon regis iuda. s. amō reg⁹ iuda: v̄l io/ sie reg⁹ iuda. i. dua rum tribū. s. iuda et beniamin: sub q̄ iosia ppherauit hieremias decē et nouē ānis. **E**t qz de dieb⁹ iosie dubiū ē. s. quoto die regnavit ille: vel regnū illi⁹ ince perit pphare: ideo specificat: **I**n ter/ tiodecimo āno regni ei⁹. i. iosie. **U**ñ qd̄ factū ē verbū in dieb⁹ ioachim. i. in dieb⁹ regni ioachim. **I**oachim dico/ **S**i/ lii iosie reg⁹ iuda. i. filij iosie q̄ fuit rex iu/ da: vel q̄ ioachim fuit rex iuda. **I**lle ioachi fuit fili⁹ iosie: qui alio nomine dicitur est heliachim. **S**ub ioachac filio ei⁹ p̄mo nihil p̄ ppherauit: sed sub isto pphauit vñdecim an/ nis. **P**rophetauit au/ tē ab inītio regni ei⁹ **U**ñ ad p̄sumationem vñdecimi anni sedechie/ qui fuit vltimus rex iuda: vñdecim annis s̄b illo ppherauit. **S**edechie dico/ **S**i/ lii iosie regis iuda: **U**erbū dico factū: **U**ñ ad trāsmigratiōez hierlm̄. i. eoz qui de hierlm̄ erāt in babylo nē trāsmigrati et capti uati. **Q**ue trāsmigra/ tio facta ē: **I**n mē/ se quito. i. q̄ a baby/ lonijs destructa et ca/ pta ē ciuitas illa. **I**n q̄ **A**l. **T**amos dei clemētia et pphē audacia apparet: q̄ cap/ tuitate ita iminēte: imo tā existēte/ ad p̄/ tentiā puocabat eos: in q̄ apparet quātū cō/ patiebāt eis. **S**ed v̄l/ det qz nō in quito: sed i q̄rto mēse facta fuerit